СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 144. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 23 червня 1933. VOL. XLI. No. 144. Jersey City, N. J., Friday, June 23, 1933. THREE CENTS.

БЕЗРОБІТТЯ ЗМЕНШИЛОСЯ В ОСТАННІХ МІСЯЦЯХ НА 12%

ВАШИНҐТОН. — Зі статистичних звідомлень Американської Федерації Праці виходить, що в квітні зросло число працюючих у порівнанні з березнем на 629,000 осіб. Від кінця квітня стверджено, що одержали працю понад один міліон безробітних. Значить, що безробіття зменшилося, почавши від березня до перших днів червня, на 1,629,000 осіб.

Департамент праці теж збирає точні відомости щодо безробіття і стверджує, що в останніх місяцях безробіття зменшилося на 12%. Кажуть, що як прийдуть обчислення за червень, то стане наглядним, що в краю іде таки до ліпшого. Це пізнати найкраще по залізничім товаровім русі, який побільшується з кождим тижнем.

ВІДЛОЖЕНО СПІР ЗА ПЛАТНІ.

ВАШИНҐТОН. — Спір між залізничими компаніями й залізничниками в справі заробітної платні відложено на 8 місяців. За цей час має бути перемир'я. Обидві сторони мають ждати, що принесе будучність.

НЕ ВАЖНЕ, НА КОГО ХТО ГОЛОСУВАВ.

ВАШИНҐТОН. — „Тенесі Велі Оторіті" подає до відома тих, що стараються про роботи, щоби не покликувалися на свою партійну приналежність і на те, що голосували на Рузвелта, а тільки виказували свої фахові кваліфікації. Джаби дістануть ті, що найкраще розуміються на роботі, яку матимуть виконувати.

ЛЕТУНСЬКА ТРАҐЕДІЯ.

МЕКСІКО СІТИ.—Розбився в горах літак еспанських летунів, котрі перелетіли Атлянтійський океан з Еспанії до Куби, а тепер пробували дістатися до Мексіко Сіти. Поручник Хокін Коляр зістав убитий на місці, а капітан Маріяно Барберан є смертельно побитий.

ВЗИВАЮТЬ БІЗНЕСМЕНІВ ДО ПОМОЧІ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар торговлі Ропер зложив дорадчий комітет з 41 найвизначніших бізнесменів, котрі мають йому помагати в переведенню пляну економічної відбудови краю.

„НЕОФІЦІЯЛЬНИЙ ПРЕЗИДЕНТ".

ВАШИНҐТОН. — Професор Реймонд Молі, фінансовий дорадник президента Рузвелта, відїхав до Лондону, щоби приглянутися наочно тому, що діється на Світовій Економічній Конференції. На його місце прийшов до Вашинґтону нюйорський банкір Бернард Бейрук, фінансовий знавець, якого вважають теж „правою рукою" президента. Як тільки Бейрук прибув до Вашинґтону, вже застав там телєґраму з Тулзи, Оклагама, заадресовану до нього як „неофіціяльного президента".

ДО БОРОТЬБИ З НЕЕТИЧНОЮ КОНКУРЕНЦІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — Бізнесові провідники обговорювали в салі „Сити Каледж Скул оф Бизнес Адміністрейшен" конкуренцію, що „душить за горло". Наслідком тої конкуренції працюють у шовкових фабриках західної Пенсилвенії по 54 годин тижнево, побираючи за той час $5 платні. Стверджено далі, що 85% одежі, яку продають у Ню Йорку, походять зі „светшапс" в Конетикот і Ню Джерзи, де робітники працюють гірше китайських кулїв.

РОЗДАВАЛИ КАПЕЛЮХИ ЗА ЦИҐАРЕТКИ.

НЮ ЙОРК. — Прихід літа заманіфестувала „Адем Гет Компані" тим, що роздала задармо 15,000 соломяних капелюхів. Треба було покликати поліцію, щоби держала порядок, бо було так багато охочих, що хотіли скористати з дарунку. Одначе кождий з обдарованих мусів принести з собою пачку циґареток, призначених як дарунок для ветеранів.

СУХІ ДОБАЧУЮТЬ ПРОҐРАНУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори Дикінсон, Робинсон і Най, відомі як сухі, погоджуються вже з тим, що загальний сентимент народу є за знесення прогібіції.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ІМПОРТОМ ВИН І ГОРІВОК.

ВАШИНҐТОН. — Прогибіційний директор, майор А. Дейлрімпл, заповідає, що Злучені Держави знайдуться в тяжкім положенню, як знесуть прогибіцію. Бо тоді не буде навіть такої скількости алькоголю, якої треба для медичних цілей. Заки Америка зможе запродукувати потрібну скількість напитків, чужі держави, головно Франція, запакують Америку своїми продуктами. Одинокий ратунок буде в тім, коли наложиться на ті продукти дуже високе мито.

ЖИДИ ЖЕРТВУЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — „Амерікен Джойнт Дистрибюшен Коміті" оголошує, що збірка на допомогу потерпівшим у Німеччині Жидам дописує. Вже в самих початках збірки зібрано $617,000.

ПОЛІЦАЙ ЗАСТРІЛИВ БЕЗРОБІТНОГО.

В місцевости Горнпейн, Онт., помер у шпиталі безробітний Петро Баровський. Його postрілив поліцай на стакарді. До випадку дійшло ось як: у місцевости Накина попередньої ночи хтось ограбив склеп. Провінціональна поліція зарядила пошукування злодія. Провінціональний поліцай Томпкинс і сіенарський поліцай Едерсон увійшли до пасажирського вагону на стакарді в Горнпейн. На вид поліцаїв кілька осіб почали з вагону втікати. Коли це побачили поліцаї, один з них віддав у напрямі втікаючих кілька стрілів. Один з них поцілив Баровського. На другий день присяжні судді виправдали стріляючого поліцая.

ВУЖ ЗАТРІВОЖИВ ЦІЛИЙ ПАРИЖ.

Мешканці Парижа жиють у великому клопоті. Кожного дня, кожної години може їм трапитися жахливий випадок. Щож такого сталося? Чи може комусь загрожує втрата житя?

Перед кількома днями втік з одного цирку, що побував тоді в 16 дільниці Парижа, великий вуж, довгий три метри, т. зв. „великанський давун". Хтось дивився на нього і збув замкнути дверцята зі скляним віком. Вуж виліз, а що не знайшов мисочки, з якої завжди пив молоко, поліз очевидно шукати поживи. По дорозі зїв ще два африканські крілики, але видно, що того всього було давунові замало, бо він поліз дальше шукати поживи. Тепер паризькі жінки перешукують усі закутки своїх мешкань, бо ануж давун заліз десь у якусь теплу щілину. Дирекція цирку призначила нагороду 500 франків тому, хто живцем зловить цю змію, що тепер страшить цілий Париж.

ЗА ВБИВСТВО.

В Чорткові почалася розправа проти 31-літнього Йос. Старнєвського, плютонового КОП-у, якому акт обвинувачення закидає, що в 1931 р. вбив свою 18-літню наречену Мирославу Вербицьку. Він знасилував її, вбив, а опісля викинув на залізничий шлях.

ДОВЖНИКИ ПРАЦЮВАТИМУТЬ БЕЗПЛАТНО.

У львівському повіті направлятимуть дороги матеріялами, що їх доставлять податкові довжники. Працюватимуть при цьому селяни, які не заплатили податків.

ВІСІМ ПАЧКАРІВ ЗАДУШИЛА ЛЯВІНА.

Гурток італійських пачкарів з Еродо намагалися перейти біля Торно на швайцарський бік. У хвилині, коли знайшлися вони на висоті 3,000 метрів і переходили поруч стрімкої скелі, обсунулася велика лявіна й змела одним помахом вісім пачкарів. Всі розшуки не дали досі ніякого висліду. Пачкарі переносили наркотики, вартости кількасот тисяч лір.

ЗЛОВЖИВАННЯ В „КУЛКАХ" РІЛЬНИЧИХ.

В Луцьку арештували віцепрезеса каси „кулок" рільничих, Чаплінського, під закидом дефраудації кількадесятьох тисяч злотих.

НА БРЕХНІ ІДУТЬ І БРЕХНЕЮ ПОГАНЯЮТЬ.

Комуністична преса в українській мові у Вінніпегу від довшого часу трубить, що фармерське населення кругом міста Арборг страшно бідує.

На днях звидів ту околицю п. В. Свистун з Вінніпегу і він каже, що вісти про нужду кругом Арборга є більше ніж перебільшені. П. Свистунови сказали, що там є всього одна родина на публичній допомозі. Назагал тамошні фармери мають пересічно по 240 акрів доброї землі. На землі нема багато довгів. Відомий „марш голодних" на Вінніпеґ був викликаний штучно комуністичними аґітаторами з Вінніпегу, казав п. Свистун.

На 142 українські родини п. Свистун нарахував усього 13 з нахилом до комунізму. Назагал люди дуже обурені на це, що їх дистрикт має комуністичну пляму. П. Свистун відбув кілька мітинґів, на яких були 500 присутних. На всіх мітінгах фармери рішучо опрокидали комунізм.

ЖЕБРАЦЬКА ЯЗВА.

Швайцарські часописи нарікають вже від довшого часу на жебрацьку язву, що навістила цілу Швайцарію. Через північну частину швайцарсько-німецького кордону напливає величезна скількість жебраків, що походять у більшій части з безробітних, яких нужда примушує у мандрівці шукати куска хліба. Як згодом виявилося, люди ці мають свої окремі жебрацькі організації, в яких вчаться „способу жебрати" — а що більше, мають теж свої „жебрацькі біржі", на яких можна купити за окрему ціну точні адреси ріжних осіб, що займаються доживлюванням і опікою цих найбідніших. Можна купити теж на біржах точні пляни ріжних міст з відміченням, у яких місцях дозволено збирати милостиню. Окреме автобусове підприємство має у піднаймі кілька автобусів до виключної розпорядимости жебраків. Як виходить зі згаданого опису, ціла та „жебрацька язва" це солідно змонтована організація.

ЗНАСИЛУВАННЯ 10-ЛІТНЬОЇ ДІВЧИНКИ.

Вчитель сільської школи в селі Журавичах на Луччині, Юзеф Маленда, знасилував 10-літню свою ученицю Фльорентину Домбровську. Волинського „культуртреґера" арештовано.

ЗА МІЛІОНОВІ ЗЛОВЖИВАННЯ.

Варшавський окружний суд оголосив присуд у голосному процесі інж. Рущевського, якого засудив на кару пять літ вязниці, наказуючи негайно його арештувати. Властиво засудили його на 6 літ, однак рік подаровали йому на основі амнестії. Як відомо, Рущевський зі своїми спільниками допустився ріжних зловживань при державних будовах у Гдині на півтора міліона злотих.

ВИБИЛИ ШИБИ В ШКОЛАХ.

Невідомі особи повибивали шиби в школах сіл Небожки й Липняк на Лучччині та поприклеювали відозви з погрозами вчителям.

ЖІНКА, ЩО ДОКОНАЛА 234 ВЛОМИ.

На одному передмісті Гамбурга (Німеччина) арештували цими днями молоду дівчину Розу Пріц, яка намагалася пустити в обіг фальшиві гроші. Як згодом у слідстві виявилося, ця молода, бо заледви 22-літня, дівчина стояла на чолі грізної банди, що мала на совісти 234 вломи, а в тому числі кілька вбивств. Роза була душею цієї банди і, як виходить із зізнань одного прихопленого опришка з її банди, дівчина ця вміла удержувати в банді зразкову карність, а деяких членів побивала до крови. За пляном, який знайдено в приватному мешканні Рози, виявилося теж, що банда мала доконати у найближчому часі кілька грабіжницьких нападів на банки в Берліні і Гамбургу. Німецький репортер, що бачив Розу Пріц і описує її в подробицях в одному німецькому часописі, пише між іншим, що Роза є гарна жінка в повному значінні цього слова і коли так дивитися на її голубі очі, що подібні до двох китиць бławатів, то важко повірити, щоб ті очі вміли бути часто жорстокі, а також зуміли приказувати десяткам грізних розбишак.

ЗГОРІЛИ ЖИВЦЕМ 4 ОСОБИ.

В Радимні біля Варшави вибухла в ночи пожежа з такою силою, що в домі, де жила жидівська родина Шпігая, згоріли живцем 4 особи: три сини і матір. Вратувався тільки найстарший син, який попікся дуже сильно.

І ТАКЕ БУВАЄ.

Якийсь автомобіліст у Парижі переїхав на смерть батька родини, який завинив був ріжним особам 300,000 франків. По смерти довжника вірителі подали автомобіліста до суду, мовляв, він має заплатити довги своєї жертви. Вдова тут у нічому не винна, а покійний був дуже гарною і чесною людиною та з певністю сплатив би свої зобовязання. Суд, на превелике диво, засудив неосторожного автомобіліста на заплачення всіх довгів своєї жертви.

„АНГЛІЙСЬКИЙ ТЕМПЕРАМЕНТ".

Англійський король Юрій V. лютився, що державний гимн грають усі військові орхестри з таким скорим темпом, якби хотілися його чимскорше позбути. В свойому останньому приказі король домагається рішучо, щоби гимн грали в більш маєстатичному й повільному темпі. Головна військова команда не закидує нічого королівському розпорядкові, але один дотепний старшина сказав: „Боюся, щоби король не хотів звільнити темпа наших військових маршів, бо тоді армія наша спізнилаб до тої міри, що ми готові програти найближчу війну".

„ЖЕНЕВСЬКА ПЛЯЙТА".

27 членів Союза Націй залягають з вкладами вкругло 28 міліонів золотих франків. Найбільше залягає Китай, який, очевидно, дає найменшу запоруку, ще колись вирівнає свої залеглости, бо переконався, що платити, чи не платити — всеодно, із цілої тої женевської балаканини нічого путнього не виходить.

КРІВАВІ СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ПОЛЬЩІ

ПОЛІЦІЯ ВБИЛА 9 СЕЛЯН І 23 ТЯЖКО ПОСТРІЛИЛА. СЕЛЯНИ ВІДМОВИЛИСЯ ПЛАТИТИ НЕПОМІРНО ТЯЖКІ ПОДАТКИ.

ВАРШАВА (Польща). — В околицях Кракова вибухло селянське повстання проти примусового стягання непомірно великих податків. Осередком повстання було село Ґрабіна, біля Кракова, до якого приєдналися ще два сусідні села. Збунтовані селяни не лише відмовилися платити податок, але кинулися на жидівські склепи й розгромили та ограбили їх, а також почали вирубувати для своїх потреб ліси приватної власности.

Поліція, яку післано привернути спокій у селах, стрілася з рішучим опором селянства й між нею та селянськими юрбами в кількох місцях дійшло до кривавих сутичок. Поліція стріляла в селян, застріливши на місці девятьох, а двацять трох поранивши тяжко. Крім того вже арештовано понад сотню селян, яких поставлено перед суд за бунт та напад на поліцію. Селяни вбили одного поліцая, а пятьох тяжко покалічили.

В районі тих сіл післано військо, яке пособляє поліції та жандармам переводити арешти селян.

ГІТЛЄР НИЩИТЬ СВОЇХ СОЮЗНИКІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — З наказу канцлєра Гітлєра розвязано боєві дружини націоналістичної партії, на чолі якої стоїть гітлерівський міністер економії й хліборобства, Гуґенберґ. Гітлєр при допомозі цієї партії прийшов до влади, а тепер уважає її небезпечною для націонал-соціялістичного панування. Разом з тим арештовано багатьох лідерів націоналістичної партії, які колись пособляли гітлерівцям прийти до влади.

В Баварії тепер переслідують Католицько-Баварську Народню партію. В партійних офісах переведено ревізії, після чого арештовано кількох лідерів цієї партії. Гітлерівці закидають цій партії, що вона підтримує австрійського президента Дольфуса в його боротьбі з гітлерівцями в Австрії.

ЕПИСКОПИ ПРОТИ ГІТЛЄРА.

БЕРЛІН (Німеччина).—Римо-католицькі епископи в Німеччині видали спільну заяву, в якій вони протестують проти політики Гітлєра підпорядкувати виховання всієї молоді виключно державі. Епископи заявляють, що церква також має право й обовязок виховувати католицьку молодь, а тому вони сподіваються, що уряд не вжиє репресій ні проти молодечих католицьких організацій, ні проти їх майна, як рухомого так і нерухомого.

НАПАДАЮТЬ НА АМЕРИКУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В той час, як праця конференції в економічних справах тепер обмежується лише довгими розмовами без ніяких практичних вислідів, німецька преса почала нападати на Злучені Держави за неуспіх економічної конференції. Ґазети кажуть, що Злучені Держави своєю відмовою стабілізувати доляр, а також небажанням негайно полекшити сплату міжнародних боргів Америці, стримали всю працю конференції.

З німецької делеґації на конференцію вже повернулися до Берліна голова делеґації, Гуґенберґ, міністер справ закордонних, Нойрат, та інші визначні члени делеґації. В Лондоні тепер лишилися лише кілька незначних членів німецької делеґації для контакту з конференцією.

ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО РОЗСТРІЛУ ЯПОНСЬКИХ РИБАКІВ.

ТОКІО (Японія). — Прибережна російська охорона на Камчатці призналася до розстрілу трох японських рибаків. Ця охорона заявляє, що Японці хотіли вийти на беріг, а їй приказано нікого не допускати до цього.

Японський уряд має відомости, що японське рибальське судно післало цих рибаків на беріг дістати води до пиття, якої вже не було на судні. Російська сторожа розстріляла їх, коли вони підідили моторовим човном до берега. Таксамо своїми стрілами сторожа змусила судно виплисти на море, покинувши трупи вбитих на російському березі.

Японський уряд буде домагатися від Росії грошевої винагороди родинам убитих, а також покарання винуватих у розстрілі. Цим поступком большевицька прибережна сторожа нарушила основні міжнародні звичаї допомагати всім тим, що потребують допомоги в ріжних випадках. Вся японська публична опінія дуже обурена розстрілом японських рибаків.

ШУКАЮТЬ СЛІДІВ МАТЕРНА.

МОСКВА (СССР). — Начальник радянської авіяції вилетить на північ Сибіру, до Берінґового проливу, щоб там наладнати систематичні пошукування за слідами пропавшого американського летуна, Матерна. Звідти можна буде встановити радіо-телеграфічний контакт з американськими станціями в Алясці та з воєнними суднами, які шукають слідів Матерна біля берегів Аляски.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1858.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

ДВА СВІТИ ДВОХ ПОКОЛІНЬ

Кінчиться тепер шкільний рік, і кождого дня бачимо в ґазетах довжезні стовпці імен студентів, що покінчили ріжні високі школи та дістали preріжні академічні степені. Читаємо, скільки то студентів дістали степень „бакалаврія науки", скільки дістали степень „бакалаврія суспільних наук", скільки степень доктора прав, скільки степень доктора медицини, і так далі. Бачимо далі великі підсумки: „рекордова кляса" з 1,931 студентів дістає титули.

І старшому поколінню при читанню цих новинок здається, що ось тут велике число молодих людей добилося не лише до відзначення, але й до становища, до праці, до хліба. Старому поколінню здається так, бо коли воно виходило в світ, то покінчена школа саме це означала. Старе покоління жило серед розростаючогося світа. Йому здавалося, що по укінченню вищої школи людині отвирається світ. Воно знало, що кождого року є більше докторів, адвокатів, інжинірів, учителів і людей усіх інших професій, але старе покоління було певне, що світ ними заопікується, що вони знайдуть собі позицію в своїм фаху, якого вони вчилися, що їм нема чого боятися, що вони не будуть могти зужити своїх талантів.

Так здається ще старому поколінню, але це тільки так здається, бо світ за той час перемінився. Людей усяких учених професій нині вже так багато, що кождий новий укінчений професіоналіст не може сподіватися певного місця в своїй професії. Головні професії: лікарів, правників, інжинірів і вчителів — уже переповнені. Насліпавшися роками над книжками з вірою, що це йому дасть професію, що його приготує до рухливого світа, студент, з дипльомою в руках, часто бачить, що він знайшовся в пустім просторі.

І що робить студент? Декотрий береться за якунебудь працю, часто фізичну. Інші, не маючи нічого до роботи, йдуть далі до школи, вчаться далі, просто не маючи що-іншого до роботи, дістають вищі степені, з неясною надією, що це може їм колись придасться.

Ті зі старого покоління, які це розуміють, не стануть судити молодіж за бунтарство, за цинізм або безнадійність. І старе покоління піддалось би таким самим почуванням, якби воно знайшлося в таких умовинах. Справи не можна вирішити осуджуванням настроїв молодого покоління, але розумовим розгляненням самих основ суспільної будови.

О. Сновида.

ДО ЧОГО ПРЯМУЄ РОСІЙСЬКА ПОЛІТИКА НА УКРАЇНІ

Політики ломлять собі голови складним питанням — до чого прямує політика Совітів на Україні: до колективізації, до нового „непу", до „українізації" чи централізації? Тимчасом справа стоїть далеко простіше. Коли взяти під увагу ґазетні звістки з України, то Совітам іде передусім — про **її вилюднення** і про **зміну її національно-українського вигляду.**

І так читаємо в ріжних „Правдах" і „Пролетарях": — українське населення вмирає з голоду, приглядаючись, як цілі вагони заграбленого збіжа вандрують на північ, в Московщину, — збіжа, яке могло би вратувати людність України від масового вимирання.

Для засіву бракує на Україні 50% зерна, селяни його крадуть і за це тисячами висилають їх на Сибір і на Соловки...

Політика Совітів допровадила до того, що величезні простори України — лишаються незасіяні. Крадіжі хліба збільшуються. В околицях Харкова протягом одного місяця за такі „крадіжі" розстріляно 526 селян. Селяни нападають на потяги, які вивозять їх збіже до Росії — й знову масово їх арештують і розстрілюють...

З недостачі поживи й голоду шириться тиф та інші заразливі недуги. В 65 селах в околицях Кременчука ціле населення хворе, смертельність зростає в застрашаючій пропорції. Хвороби ширяться ще й тому, що село „живиться" ріжними суроґатами.

В **містах** України те саме: робітники не дістають реґулярно ні їжі, ні заробітної платні, не мають даху над головою. Тисячі безробітних і безпритульних дітей як пси блукають і вмирають...

Це **один бік** російської пятилітньої „програми" на Україні. **Другий бік** — це заселення спорожнілої української землі — зайдами з Московщини. Жидівська кольонізація (розпочата ще царями) на Україні (яку попирають „бідні й нещасливі" німецькі й американські Жиди), провадиться з таким розрахунком, щоби створити одну **безперервну смугу жидівських кольоній** на північнім Криму, в Херсонщині й над північними берегами Азовського моря—в тій цілі, щоби **відтяти Україну від моря** великими шматками землі, заселеними **іншою, ворожою українству расою,** настроєною патріотично — по російськи.

Та цього мало. Москва потворила на території України цілий ряд „автономних" країн, як от Молдавську републику, автономний польський район (Мархлєвськ) і інші; нарешті масово зігнала українську людність з польської границі — на Сибір, щоби **заселити пустки — спроваджену умисне на ту ціль з Московщини людністю,** чужинцями-осадниками. Досі до **трох міліонів Українців депортовано** з їх землі в **північні й східні райони Московщини,** з чого — переважно діти до 9 літ — повмирали.

Коли додамо, що **величезні кусники української землі Москва викраяла з „незалежної" України для себе,** включаючи до 6 міліонів української людности до РСФСР (Вороніжчина, частина Чернигівщини, Кубань і Крим); коли додати, що великі кусники заселеної Українцями землі відступлено в Ризькім мирі Польщі (Західня Волинь, Полісся, Підляше і Холмщина, не говорячи вже про Галичину) — то ясним стане — куди зміряє російська політика на Україні. Тут уже не розходиться про „землю й волю" централізм чи федералізм, — тут **розходиться про життя й смерть народу,** з яким бестіяльський імперіялізм російський робить що хоче, винищуючи його фізично, заселяючи його територію зайдами, обкрадаючи його простори, засуджуючи на вимирання.

Не замикаючи очей на страшну дійсність повинні ми, лише приглядатися їй відважно. Бо інакше станеться з нами таке, як з Ірляндією, яка, хоч отримала нарешті незалежність, **ціною втрати половини свого населення і зведення до значіння нації-провінції.**

В Америціж ми повинні скористати з повороту, який зачинається в громадській думці світа супроти большевизму, щоби **зачати інтензивну пропаґанду** за знищення потворного режіму і за повне усамостійнення України.

У ЮВИЛЕЙ 60-ЛІТТЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

Пишуть до нас з Рідного Краю:

„Хто є Лепкий — непотрібно казати.

„На це відповів старий край, улаштовуючи по наших містах в Його честь Ювилей Свята, у яких брали участь тисячі народа. Наші установи віддали Йому честь, іменуючи Його почесним членом. Наш університет у Празі дав Йому найвищий титул почесного доктора. Громада Жукова зробила Його своїм почесним Громадянином і т. д.

„Алеж було за що. Хочби тільки взяти під увагу одну Його трильоґію „Мазепа". Ніяка інша книжка наша не захопила тепер читачів до цеї міри, як цей великий твір.

„Трильоґію Лепкого перекладено й видано розкішно в чеській мові; тепер перекладають її на польську й німецьку мову.

„В найтяжчий час нашої національної депресії, Лепкий підніс нашого духа, підбадьорив, натхнув вірою, підняв Мазепу з домовини й поставив нам перед очі його велику несповнену ідею.

„Мазепинські свята—це Його заслуга.

„Та згадуючи про те, не забуваймо, що час іде. Лепкому минуло 60 літ. І в тім віці Він як людина цілковито незабезпечений, бо не робив грошей, не робив інтересу на патріотизмі, тільки робив те, що Йому диктувало серце і внутрішній творчий голос.

„Тому знайшовся гурток людей, яким залежить на тім, щоби поети і мистці не марнувалися й не гинули для нас передчасно, та щоби не знеохочувалися молоді таланти, дивлячись на біду старих. І ось той гурток хоче побудувати Лепкому дах над головою, і то побудувати в Бережанах, у тих Бережанах, де Він учився, де Його батько, дід і прадід ходили до щколи.

„Тому, що ювилей Лепкого відсвяткував український нарід, деб він тільки не був (крім большевиків), навіть у Манджурії, і тому, що Лепкий придбав цінні твори для цілого українського народу — той український нарід є обовязаний причинитися своїми жертвами до ювилейного дару, щоби той дар можна без скрупулів назвати **даром цілого українського народу для великого письменника Богдана Лепкого".**

До цього заклику з краю можемо хіба додати тільки те: Богдан Лепкий таксамо добре відомий серед Українців в Америці, як у ріднім краю. Щобільше, саме тут в Америці вже давно наша іміґрація оцінила Богдана Лепкого, допомагаючи Йому матеріяльно в найтяжчих хвилях його життя, коли Він був змушений жити поза межами рідної землі. Тоді Він був і постійним дописувачем американської „Свободи".

Богдан Лепкий належить до нас усіх. І всі ми, а зокрема наша іміґрація, оцінюючи його заслуги для нашого письменства, причинимося до того, щоби великий український письменник мав у 60 році свого трудолюбного й такого видатного життя дах над головою. І то дах, поставлений за гроші українських працюючих рук.

Хто хоче, може слати жертви прямо до краю, на руки д-ра В. Стасюка, ґімназійного учителя в Бережанах, вулиця Валова, або до „Обєднання" на таку адресу:

OBYEDNANNYE,
P. O. Box 122 Hudson Terminal,
NEW YORK, N. Y.

ПЯТНАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ

II.

„Нова Рада" в ч. 72. з 1918 року подає таку картинку „адміністрування" гетьманської поліції на селі.

Містечко Трипілля, київського повіту. Населення нашого повіту стогне, в повнім розумінню цього слова, під тягаром місцевої поліції. Тиждень тому міліція, під проводом старшого міліціонера Костя Любиненка, розігнала стрілами сільський сход, тяжко поранивши селянина Василя Травянину. Сход громадяни скликали для вирішення земельного питання. Що служило поводом „власть імущим" для розгону сходу, — не відомо. Треба завважити, що більшість міліціонерів складається з елементу з негарним минулим. Сам „глава й вершитель" ріжних злочинств над людьми, Любиненко, є відомий у старих часах вломник, (за що сидів у тюрмі) і „гарний" професіонал-розбишака.

На вулицях, коли йде міліція, люди мов від прокажених ховаються по хатах, або обминають десятою стежкою, промовляючи: „Добра українська влада!"

Міліціонери завжди пяні, чіпляються до кождої людини, підчас їзди топчуть, що лише попадеться під ноги: порося, курка, а іноді й дитина. На пристані отверто беруть хабарі від тих перекупок, які возять до Київа ріжні продукти: хліб, кури, масло й т. п. З людьми поводяться по звірячому. На зразок подам такий випадок:

— Товаришу! — запитує міліціонера на пристані один чоловік.

— Какой тібє таваріщ?! Здесь нєту таваріщей, а только „щирі українци"! — А потім, хапаючи за револьвер, підходить цей звірюка до чоловіка:

— Твой дакумент?

— Я сам Українець, Макар Плохий, жию тут у містечку, а мої документи вдома, — відповідає селянин.

— За Днепром таварищі — говорить другий міліціонер далі іронічно.

— Я тобі (московська матірна лайка) покажу „вдома"! — Після цього міліціонер обшукує селянина. Не знайшов нічого й бє його в лице кулаком. Плохий кричить від болю й образи, але ніхто за нього не заступається, бо кожний боїться бути підстріляним цими пяними міліціонерами.

Три дні тому тіж самі „блюстителі порядку" пограбували приватний пароплав „Онеґін", який плив у ночі з Ржищева. Вони захопили між іншим 100 фунтів ковбас, 2 чверти відра спірту і... 100 до 150 карбованців „одступного"...

Не дай Боже, коли терпець селян урветься, а це не дуже далеко: „блюстителям порядку" будуть міряти їх же мірами.

Гр. Правобережний.

Порівнайте, читачі, цю картинку на українському селі з часів панування на Україні Скоропадського з тим, що тепер діється під Польщею. Чи багато ріжниці між тими методами гетьманської поліції й теперішніми методами польської жандармерії в українських селах? Як польський жандарм „учить" Українців любити Польщу, так тоді гетьманський міліціонер „учив" українського селянина любити свою державу.

Г. КРАШАНКО.

НЕ ХОЧЕМО ЧУЖОГО!

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.
(КНЯЖИЙ ВІК).

(4)

Будинок був деревляний, великий як шопа, з окапом широким, опертим на стовпах, що ішли навкруги хати. Так було на те, щоби в слоту, як не стане місця в хаті, люди могли бодай під окапом сховатися перед дощем. Бувало, що й у спеку люди ховалися там від жару соняшного світла. В шопі, кромі мешкання родини коршмаря і двох малих кімнаток для ліпших гостей, була ще велика кімната для кождого, що прийшов. Попід стінами стояли лавки, перед ними столи. В середині кімнати огнище муроване з каміння. Над ним в стели і в стрісі були діри, котрими виходив дим. Як огонь не горів тоді, коли падав дощ, отвір в стели затулювався кляпою.

Навкруги огнища, на котрім тепер тліли останки суча, лежали колоди, щоби тоді, як зимно, люди могли присістися ближче до вогню. На найбільшім столі стояли порожні деревляні горнятка і глиняний збанок. Покищо, вони ще були порожні. В розі стола на рушнику лежали хліб і ніж.

Тихо було в заїзді, так як тоді, коли людям збирается на сон. Тільки в шопі, що припирала до кімнати, віддаленої від неї вимащеною глиною плетінкою, блеяли вівці, пирхали корови і пара коней іржанням допоминалася, щоби раз вже принесли їм вечірну пашу.

Старий Маран, згорблений, в грубій сірій сорочці, спущеній на полотняні штани, в шкіряних постолах, сидів при відсуненім вікні на лавці і не знать чого, постогнував. Зітхав, задумувавсь, обіруч лису голову підпираючи і коротку, розчіхрану бороду догори наставивши.

Троха далі, з руками на грудях на вхрест зложеними, сиділа груба Мараниха. Кужіль ще мала під собою, вже засторчивши в нього веретено, бо в її куті вже смеркло́ся і від довгої роботи руки тряслися.

На лавці під другою стіною сидів дрімаючи старий, сивий дід, з бандурою коло себе. Кури вже пішли до шопи і повискакували на драбини. Перед хатою на мураві лежали два парубки з челяди, бо роботи не було ніякої.

Було тихо, тихесенько, бо й ліс по обох боках шляху, задрімавши, не шумів. Нараз Маран в хаті і оба парубки на дворі рушили головами і стали наслухувати. Почули неначе далекий гавкіт собаки. Мараниха пробудилася. Поставила кужіль і витяглася. Дід протер очи і став плаксивим голосом і тихо співати щось. Челядь перед хатою підвелася і нащурала вуха в сторону ліса по сім боці шляху. За хвилину з кущів вибігли дві великі, гарні собаки гоньчаки. Бігали, носами водячи по землі. Побачивши людей, зачали гавкати.

За собаками в гущі зашелестіло і затріщало, наче би продирався грубий звір. Висунувся їздець і станув, розглядаючися. Тяжко було би розпізнати, хто він такий, бо одягнений був ні з панська, ні бідно. Зате кінь під ним був гідний. Великий, сильний, ішов гостро, добре відживлений, неначе панський. Їздець одягнений був цілий в шкіру, кульбака була проста, без ніяких прикрас. Такий був перевішений через плечі сагайдак, такий був лук. Оперезаний був ременем, за ременем були топорець і ніж, в руці списа.

Їздець довшу хвилю роззирався. Якийсь дуже здивований був. Неначе не вірив, що перед ним велика хата, що перед ним люди. Аж по добрій хвили підїхав до тих двоє челяди і спитав:

— Чия то хата? Що то за дорога? Чий той ліс?

Ще заки парубки надумалися що відповісти, Маран, котрий вийшов був на поріг, скоро лиш почув лай собак, і доміркувався, що вродливий молодий їздець мабуть з ліпших людей, спитав:

— Ви мабуть здалека, коли того не знаєте?

— Я справді здалека, — відповів молодий їздець. — Я відбився від мого товариства і зблудив. Якийсь блуд вчіпився мене і водив по лісах цілі три дні. Ніде ні доріжки, ні стежечки. Хіба тільки ті стежки, що витропала дичина. Не знаю, де я опинився, на чиїй землі.

— Це земля боярина Петра Завади, — відповів Маран. — Про нього ви хіба чули. То великий багатир. Нашого князя права рука, хоч сидить на селі, в своїм Завадові. Се недалеко відси. Хоч то великий пан, то всі люди навидять його: багаті й бідні, свобідні і холопи. Очевидно, його власні холопи, бо чужі не мають жадної користи з того, що холопам Завади не так важко жити, як холопам інших панів. Сю коршму і ліс відси аж по Вишню Завада відступив черцям у Вишни. Я від них арендую коршму і даю їм чинш. Вишня недалеко відси.

Їздець сплюнув сердито, коли вислухав Марана. Перехрестився і каже:

— Хіба сам чорт затягнув мене так далеко! Куди загнав мене! Аж під Вишню!

— Їде віз, — перебив Маран, заклавши долоню за вухо, щоби ліпше чути.

Від сторони Вишні, то туркотіло, то затихало. Затихало тоді, коли віз їхав мягким, туркотіло, коли віхав на тверду частину дороги. По хвили надїхав віз. Поводив старший чоловік, за ним сидів малий хлопчина. Віз тягли два коні, три ішли присилені за ним. Всі були мабуть дуже змордовані, бо йшли поволи. Голови позвішували і ледви перебирали ногами. Один налягав на передну ногу.

Господар на возі сидів на вязанці соломи. На голові мав баранячу високу кучму, на рамена накинену опанчу. За ременем була сокира, через плечі перевішана шкіряна торба.

— Гайта! — гукнув на коні і з дороги зїхав перед заїзд.

— Доброго здоровля, Семаго! — промовив Маран, приступаючи до господаря. — Переночуєте у мене?

— Та хіба, що переночую, — відповів Семага. — Ті підводи, то кара божа на народ. Гнали мене і гнали так, що мало що душі не виперли з мене. Троха худобу не збавили мені.

Коні Семаги стали скубти траву. Семага зліз з воза, докинув коням сіна і не глянувши на їздця, пішов до заїзду.

Молодий їздець все ще сидів на кони надумуючися, що йому діяти. Погадав собі, що треба скористати з коршми, щоби покріпитися. Підїхав під шопу, скочив з коня і гукнув на парубків, щоби взяли до жолоба. Собаки прибігли до нього і він разом з ними увійшов до кімнати заїзду. Сильним та звучним голосом промовив до господаря:

— Поратуйте якось нас, щоби ми не погинули з голоду! Мене і мого коня. Мої собаки також голодні... звичайно як собаки.

— Мене на те посадили тут, щоби я ріжних подорожних спасав від голодової смерти. Як прикажете? Мід, чи вино. Маю хліб і сіль; солонину і сир. Як прикажете, то баба зараз зварить юшку, або й мясо, чи рибу.

— Нехай варить, що сама схоче! Голод не дивиться, що дають. Ось бачу, на столі хліб. Заки буде варене, загризу хліба.

Сів за столом, відрізав кусник хліба і став гризти. По кусникови дав собакам.

Семага недовірчиво, сказать би й трівожно глядів на молодого. Сів на лавці коло діда і звернувшися до коршмаря, промовив:

— Саво! Я мабуть таки ще нині далі поїду. Заки коні видихаються, я прополочу горло.

— А ви відки? — спитав його молодий їздець зза стола.

Семага не зараз відповів.

(Далі буде).

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана члениця від. 396 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $75 по небіщику моїм мужу Миколі Моцку, котрий належав до від. 24 У. Н. Союза. Також дякую щиро урядникам і делегатови від. 24 У. Н. С. за їх труд.

Варвара Моцко,
Ранкін, Па.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПРОГИБІЦІЯ ВМИРАЄ.

У вівторок відбулися в трох стейтах загальні народні голосування над питанням знесення 18-тої поправки до американської конституції, себто прогибіції.

Всі три стейти заявилися за знесення прогибіції. Стейт Конетикот дав велику більшість за відкликання прогибіції. Ще значнішу більшість дав стейт Ню Гемшір. Кандидати, противні прогибіції, дістали пересічно два рази більше голосів ніж прихильники прогибіції. Стейт перейшов на сторону прогибіції ще в році 1917., опісля потвердив 18-ту поправку, але вже минулої зими відкликав стейтове прогибіційне право.

Ще маркантніша доля стейту Айова. Цей стейт мав у себе прогибіцію вже два десятки років. Є це рільничий стейт, а рільничі стейти відомі зі своєї прихильности до прогибіції, хоч багато, як не більшість, фармерів варять собі горівку приватно. Через те й сподівалися, що цей стейт піде за прогибіцією. Такі й були перші донесення в день голосування. Але скоро настрій виборців перемінився, і Айова остаточно дала більшість за знесення прогибіції.

В той спосіб уже 14 стейтів заявилася за знесення прогибіції. Коли до цього додати, що досі з голосуючих стейтів ще ніодин не заявився за прогибіцією, то вислід голосування видай показує, що будучність прогибіції „чорна, але зате певна".

ВИХОВАНЯ... РОДИЧІВ.

Одна з провідниць жидівського жіноцтва говорила на одному жидівському конгресі про відношення родичів до дітей, та сказала, що одним з найбільше потішаючих знаків у цих бурливих для ума часах є широко розгалужений рух за вихованням — ні, не дітей, а родичів.

Д-р Сахар, професор історії в Ілінойському університеті, боронив опісля молодіж перед ріжними закидами.

„Ми все чуємо про проблему молодіжи", говорив він. „Нападають на молодь як нерелігійну, або непосидючу, або кажуть, що вона бунтується проти традиційного морального кодексу, або за те, що вона керується виключно грошевими інтересами.

„Як молоді бунтуються проти догматичної віри, то це тому, бо суспільність проти цього бунтується. Як молоді захоплюються грубим матеріялізмом, то це тому, бо суспільність довкола них віддалася вся цьому духови".

НІМЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СВЯТИЙ.

Газети поза Німеччиною багато робили крику з приводу великих урочистостей у память Шлягетера.

Питалися вони: Хто це такий Шлягетер? Хто знає про нього щось важного, крім цього, що його Французи розстріляли за висаджування в повітря моста коло Дісельдорфу?

Англійський публіцист Г. Н. Брейлсфорд показує нам другу сторону справи. „Якби так південні повіти Англії, або східні стейти Америки, окупували ворожі війська; якби так хлопцями ми побачили чужинецьких жовнірів у чужинецьких уніформах, розкватированих у школі; якби ми чули, як наші родичі напошепки розповідають про насильства й розстріли, чи ми почувалисьб інакше? Чи й нас не захопив би пошиб, якби так знайшовся один чоловік з відвагою кинути визов воротови, що довів нас до голоду й нужди?"

—o—

ЗЛОЖІМ ФОНД НА ВИДАННЯ ТВОРІВ М. ГАЙВОРОНСЬКОГО

Пошануймо культурних робітників розумно, використовуючи плоди їхнього духа. Даймо їм можність жити й працювати. Не допускаймо до того, щоби, як колись писав Франко, відбігали від нас найкращі сини, шукаючи заробітку в чужих. Не допустім, щоби марнувалася культурна праця, не бачучи навіть денного світла. Тому хай твори наших письменників і музиків не спочивають замкнені у столиках, але хай появляться друком. Бо щойно тоді буде з того користь для письменників і композиторів і для культури цілої нації.

Отсе спонукало нас забрати голос у справі видання **Музичних творів композитора Михайла Гайворонського.**

Нашій іміграції добре знає імя Гайворонського, бо його пісні співають на всіх народніх святах.

Всі ми знаємо, що маємо між собою від 10 років бувшого Українського Січового Стрільця, одного з творців боєвої української пісні, на якій виховується сьогодні наше молоде покоління.

Гайворонський є між нами і ми в першу чергу повинні подбати, щоби твори того славного народнього композитора, отсей народній скарб, були видані.

Гайворонський між нами 10 років і за той час він багато зробив для американської України. Зате його імя належить сьогодні до найпопулярніших в Америці.

Дня 15 квітня заснувався в Когос, Н. Й., місцевий Комітет, котрий рішив видвигнути справу зібрання **фондів видання творів М. Гайворонського.**

До Комітету ввійшли: о. І. Шуховський, Д. Зальопаний, Т. Малігловка, В. Львівський, і пані Ольга Коник.

Подаємо до відома ширшого загалу, що вже є готові до видання на мішаний хор отсі твори Михайла Гайворонського:

1. Живи Україно (слова Олеся). 2. Коваль (слова Івана Франка). 3. О сонце! (слова О. Бабія). 4. Гуцульське Різдво. 5. Пісні Лемківщини. 6. Пісні Поділля. 7. Пісні Бойківщини. 8. Пісні Полісся. 9. Галицькі щедрівки. 10. Пісні Українських Січових Стрільців.

Далі є готові до друку сольоспіви, відомі з виступів артиста співака П. Ординського й оперової співачки п. Марії Гребенецької.

... теж приладжені твори на скрипку з пяном і на молодечу орхестру. Все є готове, а бракує тільки фондів на видання.

З радістю стверджуємо, що отся думка видати твори Гайворонського стрінулася уже в самих початках з прихильністю. Нас повідомляють, що закладаються комітети по інших громадах, які зачнуть збирати жертви на цю культурну справу.

Багато наших свідомих громадян обіцяли поперти ту збірку.

Зібрані гроші просимо висилати до **Обєднання Українських Організацій в Америці,** P. O. Box 122, Hudson Terminal, New York, N. Y. із зазначенням, на яку ціль. А по інформації просимо писати до підписаного.

Наразі зложено на згадану ціль отсі жертви: Д. Зальопаний $5, д-р Л. Мишуга $5, М. Сурмач $10, о. С. Мусійчук $2, Ю. Павчак $3. Разом відослано до Обєднання $30.

Всі по малій жертві, а велике культурне діло буде доконане!

За Комітет:

Д. Зальопаний,

P. O. Box 284, Cohoes, N. Y.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 14 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в суботу, 24 червня, в год. 8-мій ввечір, в Роб. Домі, 66-68 Іст 4-то ул. Проситься кождого члена члена бути на цих зборах, бо справа дуже важна. Тов. П. Бартків здасть справоздання яко делеґат з конвенції У. Н. Союза. Тому кождий член У. Н. Союза має явитись на цих зборах і вислухати справоздання. — М. П. Паламярюк.

— Та чи той образ справді Тіціянів?

— Пане, даю вам трирічну ґарантію.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Відзначення для Українки в музиці.

Ольга Ваверчак.

Дня 3. травня дістала в Джорджієн Корт Коледж в Лейквуд, Н. Дж., степень „бакалаврія музики" (бечелор оф мюзик) панна Ольга С. Ваверчак, дочка п. І. Ваверчака з Перт Амбою.

Молода музикантка віддавалася за свої студії не тільки великою посвятою для музики, але небувалою активністю в товариськім і академічним життю в колегії. Її батько це п. Іван Ваверчак, головний радний У. Н. Союза.

—o—

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

При народній роботі.

Яке життя в нашій громаді, пізнати найкраще по таких фактах: Дня 9. квітня ц. р. відограла молодіж дві активні представлення: „Перший голова ревкому" й „Іцко сват". З нагоди священого зорганізовання 30. квітня Горожанський Клюб, через котрий громада здобула собі вплив у місті і в стейті. Саля була довкола вистелена українськими вишивками п. Марії Лаврик. Хор молодіжи під управою професора Павловського співав прегарно, а п. Мих. Лаврик і панна Одарка Ялечко танцювали українські народні танки у кладу Василя Авраменка. Чужинці не могли натішитися красою нашого мистецтва. На памятку роздано чужинцям сотні українських писанок, з котрих більшість вийшла також з рук п. Марії Лаврик.

Дня 14. травня святковано свято Тараса Шевченка і день Української Матери. Шкільна дітвора виставила бездоганно виставу „Дядько Тарас". Реферат про Тараса Шевченка виголосив о. П. Ялечко, а діточий хор відспівав кілька пісень.

Дня 2. липня ц. р. відбудеться „Український День". Це буде справжній український день, бо того дня у ліску у „Роз Гіл" відбудеться також величавний концерт в честь Івана Франка. Хори будуть під орудою проф. Павловського, а орхестра й інструментальні соля і дуети під управою проф. Ф. Дубаса з Филаделфії. Програма буде оголошена в „Свободі".

У скорому часі поділимося з українським загалом повідомленням про посвячення нового збудованого Народнього Дому. Будова, яка коштує $17,000 уже на викінченню. Знавці оцінюють ту будову на $30,000. Вже з того, що громада побудувала в теперішніх важких часах такий будинок, видно, що є добрий дух у громаді. Скінчився період гризні, а зачався час спокійної й позитивної народньої праці.

Громадянин.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член від. 225 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза і членам просьб і скарг на 18 конвенції У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі мені стали великою помічю у моїм тяжкім положенню. Я вірю, що батько Союз є добра організація, бо памятає за біддий нарід. Тому горнімся всі в члени У. Н. Союза.

Пилип Броницький,
Дислодж, Мо.

— Знаєш, міська управа замовила одного „Муріля" (образ маляря Муріля).

— Я вже давно не був у зоольогічному городі.

В. Кедровський.

БОРОТЬБА З ПОГРОМАМИ НА УКРАЇНІ

(1)

Одним з найболючіших питань на Україні є безумовно жидівське питання. До розвязки цього питання повинні братися провідні верстви українського та жидівського народу, щоб установити між Українцями й Жидами на Україні нормальне життя, при якому Жиди не почувалисяб покривдженими, а разом з тим, щоби не лишалося місця для ріжної провокаційної й злочинної пропаганди проти Жидів, яку вели, й напевно далі вестимуть, ріжні невідповідальні елементи, кримінальні злочинці, або свідомі вороги української державности, вороги української національної ідеї. Для ворогів українського визвольного руху дуже бажаним є отой антагонізм, який істнує між українським і жидівським населенням на Україні. Вони використовують для своєї провокації помилки кождої сторони й, граючи на примітивних інстинктах народних мас, підюджують як одну так і другу сторону до взаїмної ворожнечі й провокації.

Коли відповідальні українські й жидівські діячі не візьмуться до розвязки жидівського питання на Україні, то його далі будуть „розвязувати" вороги обох народів, а впершу чергу вороги українського народу, в такий спосіб, що це буде кидати ганебну пляму на український визвольний рух, буде звертати увагу українських мас, і навіть їх провідників, не на головних ворогів української державности — сусідніх державницьких народів, а на внутрішню боротьбу з жидівством, а то й можливо й з іншими інородцями на Україні. Не можна закривати очей на те, що жидівське питання на Україні стоїть незвичайно гостро й що його якось треба розвязати згори, так би мовити, а не лишати його до розвязання самим темним масам знизу. Вже Українська Центральна Рада в 1917 році вважала жидівське питання одним з головніших у внутрішньому устрою української держави й тому вона видала закон про національно персональну автономію для Жидів та для жидівських громад.

Цей закон мав би поволі, з бігом устрою українського державницького життя та нормального розвитку й скріплення української держави, з часом виховання всього населення України в українській державницькій свідомости, привести до того, що ні жидівське, ні ніяке інше інородно-національне питання на Україні не істнувалоб. Бо нарешті українська держава мусіла би була прийти до того, як і кожда культурна й цивілізована держава, що в державі нема ні кляс, ні народностей, ні упривілейованих, ні обмежених у своїх правах. Перед державою й перед її законами повинні бути однаково рівні всі горожани, однаково відповідальні й мати однакові права. До цього повинна змагати й українська держава й до цього вона певно прийде після певного часу свого державницького життя. А покищо, як переходовий момент, особливо в часах початкового устрою держави, вона буде мати в себе й жидівське питання, може й польське, й московське й т. п. Адже такі національні питання мають також інші держави, в яких істнують ріжні закони про права, або про обмеження прав, національних меншин. Права національних меншин тепер навіть забезпечені міжнародніми договорами. Правда, трохи якось дивно стає, коли вдумуєшся в формулу „національні меншини", особливо в тих державах, де вони жиють споконвіку.

Отже нам нема чого ні соромитися, ні дивуватися тому, що на Україні істнує й буде ще довго істнувати національне питання взагалі, а жидівське зокрема. Треба тверезо рахуватися з фактами й брати їх на увагу такими, якими вони є, щоб розвязати їх у найкращому напрямі в інтересі цілої України та всіх народностей, що заселюють Україну, включаючи й самий український нарід. Жидівське питання на Україні стоїть дуже гостро й відмінно від інших країн, тому, що воно має іншу історичну традицію; тому, що воно має тут питомий для України характер; тому, що Україна вже довгі сотні років не мала своєї незалежної державности; тому, що довгі сотні років український нарід боровся з ріжними окупантами українських земель та з їх відпоручниками, якими часто на Україні були Жиди, як кляса посередників, купців, ремісників і т. д. Тому доля Жидів була звязана з долею окупантів тих земель і бунти української сельської маси проти окупантів, проти інших кляс та станів, неминучо приводили й до боротьби проти Жидів. Цих фактів нема що закривати, але причини їх треба розуміти як з української стороні так і з жидівської, щоб не робити з того фальшивих висновків про традиційну расово-релігійну ненависть Українців до Жидів.

Історія українського народу складася так нещасливо, що його боротьба за своє національне й соціяльне визволення проти ріжних гнобителів та окупатів сусідніх державних народів, які посідали його землі, неминучо приводила до боротьби й з жидівством, як з посередниками національних та соціяльних гнобителів українського народу. Жидівство було на Україні завжди відмінною клясою від українського хліборобського населення й обставинами свого становища змушене було бути на стороні тих, з якими український нарід боровся.

Коли Жиди прийшли на Україну, годі з певністю сказати. Жидів на Україні історія стрічає дуже рано. Ще від того часу, коли Хозари панували на цілій Україні, верхня кляса отих гнобителів українського народу була жидівської віри. Решткии тих Хозарів й досі жиють на Україні. Це так звані Караїми. Вони не семітського, а турецького походження. Отже боротьба українських князів проти Хозарів неминучо натикалася на боротьбу з окупантами жидівської віри. Тягнулася вона так довго, поки хозарське царство було остаточно знищене, а Караїми, оті Хозари жидівської віри, поволі злилися з українським народом і стара ворожнеча до цього народу жидівської віри остаточно ущухла на Україні, а нарід рішучо відмежовував Караїмів від Жидів. Навіть у часах огидних і кривавих погромів на Україні Караїмів не зачіпали, бо вони вже не представляли собою кляси, яка була звязана з гнобителями, чи кляси, проти якої бунтувалася, може й несвідомо, українська маса.

Вдруге історія стрічається на Україні з появою німецьких Жидів, які в XIII віці тікали з західньої й середньої Европи підчас хрестоносних погромів. Ратуючись від погромів у середній Европі, Жиди тікали до Польщі, а звідти вони перебиралися на Україну. Ця еміграція Жидів на Україну була дуже численна й уже в XV віці історія стрічає великі їх зосередження на Поліссю біля Берестя, на Волині в Луцьку, Володимирі та в інших містах, звідки вони розбрилися далі по українських землях. Це те жидівство, що зберегло свою віру й народні старо-жидівські звичаї, хоч і стратило свою мову, замінивши її німецьким жаргоном.

Нарешті треба пригадати й ту жидівську іміграцію на Україну, яка появилася на півдні в XV столітті. Це та жидівська іміграція, що звилася на Україні через Туреччину, Волощину й Крим. Це були Жиди з побережа Середземного моря, які значно відріжнялись етнографічно від Жидів німецьких, маючи навіть за свою мову еспансько-португальський жаргон. Тому, що вони прийшли на Україну в значно меншому числі ві німецьких Жидів, вони скоро втратили свій жаргон і перейняли жаргон німецьких Жидів. Та ці Жиди мали дуже великий вплив на тих Жидів, що перед ними були осілися на Україні. Вони зберегали в себе старовинні жидівські звичаї, релігію й т. п. Вони властиво принесли на Україну організацію жидівських кагалів, чим ще більше відрізнили Жидів від іншого населення України, замкнувши його в тісний круг релігійного фанатизму. Разом з тим отой вплив еспанських Жидів також відмежував українських Жидів від німецьких та інших европейських Жидів.

(Далі буде).

75-ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ МОРЕПЛАВБИ „ПІВНІЧНО-НІМЕЦЬКОГО ЛОЙДА“.

S. S. BREMEN, 1933 - Sister-ship of the EUROPA - the fastest Steamer in the World

S. S. BREMEN - the First Transatlantic Steamer of the North German Lloyd - 1858

Дня 19 травня 1858 року, себто 75 літ тому, прибув до Ню Йорку в своїй першій подорожі пароход „Бремен“, перший корабель тепер славної перевозової німецької лінії „Норт Джерман Лойд“.

В 1858 році „Бремен“ потребував на переїзд океану 16 днів. Нині ту віддаль перепливають „Бремен“ і „Европа“ за 6 днів, з чого тільки 4 і пів дня витрачується на переплив океану.

По появі „Бремена“ пішла поява інших, більших, скорших і більше люксусових пароходів, поки нарешті лінія не завела в 1881 році правильного поспішного корабельного получення між Бремою, портами при Анґлійськім каналі та Ню Йорком.

Це поспішне корабельне получення вдержує нині Лойд кораблями „Бремен“, „Европа“ та „Колумбус“, котрих службу доповняють популярні пароходи „Берлін“, „Штутґарт“, „Ґенерал фон Штойбен“ та „Дрезден“. (Огол.).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

Ann Panasiuk, 197 Elm Street, was awarded first prize for textile designing at the opening reception of the annual exhibit of students' work at the Commercial Illustration Studious School of Art, atop the Flatiron Building, 175 Fifth Avenue, New York City.

(New York Times, June 14, 1933).

—o—

URGES LOYALTY TO NATIVE LAND.

General Waldemir Sikevich, Exiled From Ukraine, Addresses Countrymen Here.

Ukrainian General Waldemir Sikevich, who served and commanded armies under two different flags and now lives as an exile under a third, at Toronto, Canada, delivered an address Friday night in the Ukrainian church in this city on the past history of Ukraine, her outlook and place in the future.

At the beginning of the European conflict, General Sikevich had charge of Emperor Nicholas' army until the czar's regime was overthrown by the revolution in 1917. Ukrainian patriots and generals, with President Hetman Simon Petlura, who was assassinated May 25, 1926, in Paris by a soviet compatriot, hastily organized a Ukrainian army, seeing it within their power to reach the fulfilment of their desire—a free Ukrainian republic. The newly created army attempted to wrest from Russia that southern part of land comprising Ukrainian territory. After a terrific struggle with the red soviet army, General Sikevich was forced to flee. His home and other possessions on the outskirts of Kiev, capital of Ukraine, were seized and confiscated by the bolshevists.

Now 62 years old, General Sikevich is still confident that he will see the happy day when Ukraine will be free and united. At present the country is under Polish, Rumanian and soviet occupation. On all European signed treaties and pacts for non-aggression, General Sikevich expressed himself as pessimistic because while European diplomats provissionally sign such documents, their military forces are armed from head to foot and even now are spending more money for warfare than ever before. He declared that loans obtained from the United States by some of the newly created European countries for the ostensible purpose of improving and developing public utilities, have been used for armaments.

The general urged his listeners to be loyal to their adopted country. He said, "If any one is here who by misinformation or misleading believes that somewhere there is a better land than the United States to live in, he ought to go to some European country, especially to Soviet Russia, and see it. There is plenty of work but practically no reward, and the majority of the working people live in misery, hardship and slavery."

General Sikevich is completing a five months' lecture tour of the United States to acquaint his countrymen with the condition of the Ukrainians in Europe and Russia. He will return to Canada June 12.

(Evening Recorder, Amsterdam, N. Y., June 10, 1933).

Большевицькі статистичні запити.

На большевицькому анкетному аркуші треба м. і. відповісти на таке питання: Чи маєте свояків? А.: Коли маєте, то хто з них був розстріляний? Б.: Коли його не розстріляли, то чому?

МАЄ 159 ЛІТ, А ЩЕ ХОЧЕ ЖИНИТИСЯ.

Як Заро Аґа дожив 159 літ. — Ще тепер, як бачить гарну жінку, чує щось у грудях.

Недавно принесли стамбульські часописи вістку, що найстарший Курд Заро Аґа, який походить із Валу в Східній Малій Азії, тяжко занедужав і довго лежав у стамбульському шпиталі. Тепер у часописах появилося звідомлення, що лікарям удалося вратувати життя того 159-літнього Курда. Заро Аґа дав журналістам таке цікаве інтервю:

„Гроші, які я привіз з собою з Америки до Туреччини, я вже витратив. Тепер дістаю від стамбульського маґістрату місячно 50 турецьких фунтів (понад 20 долярів).

„Найрадше їм зеленину та мучні страви, літом йоґурт (рід квасного молока) з чісником, одно з найліпших лікарств. Люблю теж фашеровану капусту, та вже не маю зубів. Штучних не можу собі вставити, бо ясна зужилися“.

Також Заро Аґова жінка тяжко хора. Тому Заро Аґа казав свому зятеви, щоби підшукав йому яку жінку, що заопікуваласяб ним. Та при цьому не забув додати, щоби жінка, яку він знайде йому, не була стара.

Для характеристики Зара Аґи не завадить додати: Народився 1774 р., а належить до курдського народу, якого назва є вже в сумерійських написах. Треба тут мимоходом згадати, що також старогрецький письменник, Ксенофонт, каже в „Анабазісі“ про нарід Кардухів, які жили вже тоді з горах і не признавали перського володаря, який вислав проти Курдів 120,000 вояків, а не вернувся з них ніодин.

Отже Заро належить до т. зв. „зміїного племени“, має 159 літ, а все ще виглядає на багато молодшого. Був 11 разів жонатий та мав багато дітей, з яких досі жиють два сини. Один скінчив уже 103 роки життя, другий буде мати 128. Оба Заро Аґові сини, що аж до 1920 року були в царгородській пристані „гамалями (послугачами, носіями), жаліються, що вже працювати не можуть, бо мусіли носити на плечах тяжкі тягарі. Батько, що виглядає багато молодший ніж його сини, сказав, щоби відступили йому службу гамаля та хай ідуть до батьківщини (Курдистану). Обіцяв при цьому, що сам буде заробляти та посилати їм гроші. Як багато Курдів, так Заро Аґа був гамалем і ставав звичайно в пристані в Стамбулі з ременем на плечах і ждав терпеливо праці. Треба було дивуватися, який тяжкий тягар умів нести на плечах і не змучився. Його товариші, що були бодай сто літ молодші, не могли зробити того, що зумів зробити понад 150-літній дідусь. Заро Аґа має зовсім малоазійський або т. зв. гетітоідний тип, якого головними прикметами є скісне чоло, вигнутий ніс, чорні очі, чорне волосся, виступаючі вилиці, кругла голова, ясно-брунатна краска шкіри. Постава його могутня, а погляд милий. Ходить уже помало, одначе просто й рівно. Найцікавіше те, що яких 30 літ тому виросли тому Курдови нові зуби та чорне волосся. Як його один журналіст відвідав у пристані, Заро Аґа дуже зрадів, як він привитав його по курдськи, себто його рідною мовою. Сказав: „Льо керманджe зані?“ (Диви, ти знаєш курдську мову?). Та він знає і турецьку мову, трохи вірменську й новогрецьку. Читати й писати не вміє ні по курдськи ні в інших згаданих мовах. Зате має знамениту память, вроджений талант і великий досвід, який здобув за півтораста літ. На запит, скільки йому літ, відповів, що стільки, скільки має літ величаве дерево, що росте в його городі в рідному селі. На сході в примітивних народів є звичай засадити дерево, як народиться дитина, та зазначити рік уродження.

Колиж журналіст у розмові спитав Зара Аґу, чи любить теж жінки, він відповів: „Коли бачу гарну, головнож сильну жінку, відчуваю щось у грудях“. Здається, що він іще невдоволений зі своєю одинацятою кечаю (жінкою), бо, як сказав, більшу частину решти свого життя присвячує розводовим зажаленням проти неї. По розводі хоче знов оженитися дванацятий раз. Сказав, що то вже буде мабуть остання жінка.

Як у рідному селі так і в Царгороді ніколи не пив алькоголю та не їв мяса. Його головним харчем була зеленина, молоко, йоґурт, тулум пенірі (рід доброго сира, який Курди вкладають у шкіру. Улюбленим його напитком є сильна чорна кава. Також гостей приймає мокою (чорною кавою) та нарґілею (водяна люлька).

— Нині я у вас, містер Мек Кол, замовив шість курей, а ви мені прислали лише пять.

— Так, це правда. Та я зробив це нарочно, бо шеста курка несеться що дня пополудні. Я вам пришлю її перед вечером.

—o—

Радіо.

— Тату, що люди мали перед радієм?

— Спокій.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(73)

 H-73

Rex Maxon

Нарешті горібси так наблизилися до Тарзана, що треба було або битися з ними, або здаватися відразу, не чекаючи, поки вони кинуться на нього й дівчину зі списами. Тарзан тепер уже бачив ясно ці потвори. Він мав багату фантазію, але ніколи не міг собі уявити, що природа додумалася створити таке диво. Горібси мали цілком людську будову тіла, але голови їх були якісь звірячі. На ногах були по три пальці, а на руках по пять.

Вони сиділи верхи на дивних потворах, так, як люди сидять на конях. Та ось перед інших горібсів виїхав один наперед і, протягаючи руку вперед, заговорив до Тарзана. Колиб зараз розступилася була перед Тарзаном земля, то він не був би так вражений, як тим, що горібс заговорив до нього. Здавалося, що з такою звірячою головою годі щось говорити язиком. Горібс говорив мовою, звичайною малпам цього дивного світа. „Клади свою зброю на землю“, почув Тарзан.

Тимчасом Джесон Ґрідлі й мужчина з Зораму пробиралися далі, шукаючи селищ Феліянсів. Вони думали, що там знаходиться Червона Цвітка Зораму. Кождий з них мав свою ціль, щоб відшукати її. Вони зпочатку недовіряли один одному й уважно слідкували, щоби другий не напав і не вбив його. Але довше перебування разом і поборювання ріжних перешкод і труднощів нарешті зблизило їх. Вони нікого з людей ще не стрічали й не примічали. Здається, що тільки їх два жили на цій землі.

Одного разу вони звернули свою увагу на те, що ніби димок куриться здалека. Вони пішли в тому напрямку. Здалека побачили якийсь будинок. Ґрідлі пізнав будинок білих людей, хоч дуже примітивний. А Тор закричав, що це саме тут знаходиться Червона Цвітка Зораму. Він глянув на Джесі Ґрідлія й той зрозумів його, що треба приготовитися до нападу. Ґрідлі витяг револьвер з кобури й вони вдвох з Тором побігли до хатини.